

DE LA MANAGEMENTUL CRIZELOR CIVILE LA MANAGEMENTUL PREGĂTIRII INCIDENTELOR ȘI CONTINUITĂȚII OPERAȚIONALE

Col.dr.ing. Sorin CALOTĂ
Inspectoratul General
pentru Situații de Urgență

Politicienii au nevoie de frică pentru a controla populația.
Media are nevoie de povești terifiante, ca să atragă public

.....

..... Imediat ce a apărut noțiunea de *încălzire globală*, i-au recunoscut imediat avantajele. Încălzirea globală generează o criză, un îndemn la acțiune. O criză se cere studiată, cere fonduri, cere structuri politice și birocratice în toată lumea.

Și într-o clipă, un număr imens de meteorologi, geologi, oceanografi devin brusc experți în climă, angajați în managementul acestei crize

Michael Crichton - State of Fear (2004)

Discursul despre crize a devenit tot mai popular în cercurile politice din UE

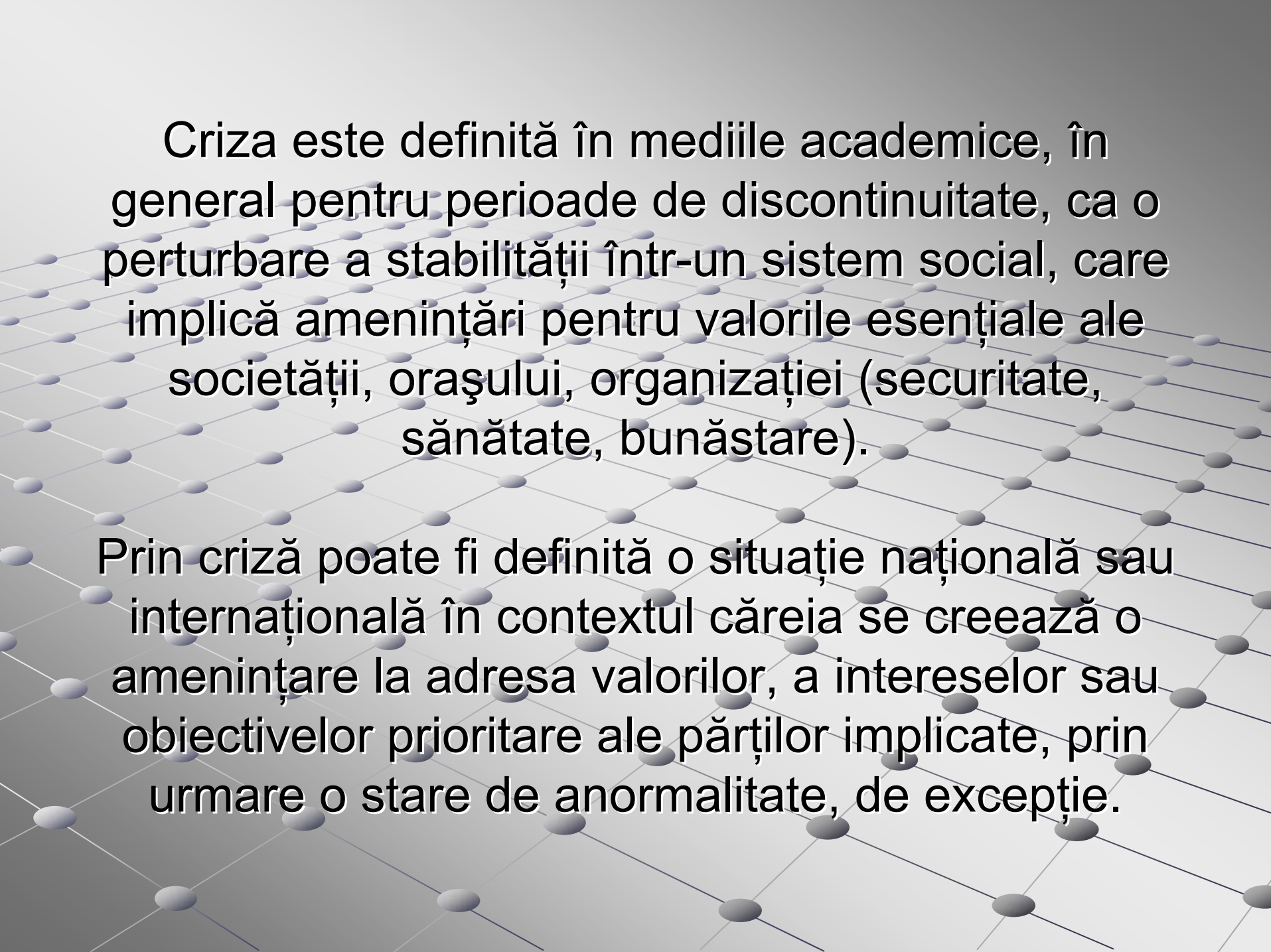
Managementul crizelor este pe prima pagină în agenda națională în multe țări, inclusiv în mediile politice la nivel UE

Dar înțelesul noțiunii de **criză** nu este clar definit, neexistând elaborat și unanim acceptat un concept teoretic care să desemneze aspectele fundamentale ale unui fenomen de o profundă diversitate

Nu există nici o definiție unanim acceptată pe plan internațional a noțiunii de "criză" și, practic, acest lucru nu este posibil.

Pentru a ajunge la o definiție acceptată a noțiunii de criză trebuie să se aibă în vedere mai întâi contextul în care acesta se poate produce.

Pot fi definite diferite tipuri de crize după domeniul de manifestare (economice, politice, sociale, militare ș.a.), după zona de manifestare (internă sau internațională) etc.

Criza este definită în mediile academice, în general pentru perioade de discontinuitate, ca o perturbare a stabilității într-un sistem social, care implică amenințări pentru valorile esențiale ale societății, orașului, organizației (securitate, sănătate, bunăstare).

Prin criză poate fi definită o situație națională sau internațională în contextul căreia se creează o amenințare la adresa valorilor, a intereselor sau obiectivelor prioritare ale părților implicate, prin urmare o stare de anormalitate, de excepție.

Criză la nivel național - o situație disfuncțională care amenință valorile și interesele națiunii și statului național

Criză la nivel european - o situație care amenință fundamental securitatea valorilor umane și sociale la nivel comunitar.

Noțiunea de criză și-a lărgit considerabil domeniul de abordare prin noile sarcini asumate de UE, de regulă până acum de competența statelor naționale, cum ar fi protecția drepturilor fundamentale, dreptul la viață, libertate, securitate, libertate de gândire.

Protecția cetățenilor europeni (privind, de exemplu, securitatea, sănătatea, bunăstarea, etc.) este tradițional o responsabilitate a statului național.

Sisteme de bază care implică valori importante pentru UE:

- Asigurarea securității păcii și stabilității în UE;
- Asigurarea funcționării Pieței Interne, ca o garanție a funcționării sectoarelor economice naționale și comunitare;
- Asigurarea securității, păcii și stabilității în vecinătatea Europei (mai recent, acolo unde există un interes strategic al UE);
- Implicarea clauzei solidarității din Tratat

Politica Europeană de Securitate și Apărare

- *Headline Goal* aprobat de Consiliul European la 18.06.2004.
- Petersberg Tasks (1992) : sarcini umanitare și de salvare, stabilirea păcii, menținerea păcii

Aspectele civile ale managementului crizelor includ:

- Poliția
- Întărirea legii
- Întărirea administrației civile
- Protecția civilă

Situații de urgență (protecția civilă)

- Decizia CE nr.847/09.12.1999 privind Programul de acțiune comunitar în domeniul protecției civile
- Decizia CE nr.792/23.10.2001 care stabilește mecanismul comunitar pentru întărirea cooperării în intervențiile de protecție civilă.

Mecanismul comunitar pentru întărirea cooperării în intervențiile de asistență pentru protecția civilă operează în interiorul frontierelor UE și încurajează cooperarea și alocarea resurselor în dezastrelor naturale care provoacă sau pot provoca efecte transfrontiere și necesită asistență internațională. O situație de urgență europeană este deci definită ca având consecințe transfrontiere ori majore.

Mecanismul asigură, printr-un punct de contact (deja stabilit - la nivelul Inspectoratului General pentru Situații de Urgență) analiza rapidă a cererilor de asistență (forțe, mijloace etc.).

- În România, abordarea crizelor naționale de natură civilă, și în primul rând a crizelor datorate dezastrelor, este de dată recentă.

Cadrul legal a fost de curând inițiat (Ordonanță de Urgență nr.21 din 15 aprilie 2004 privind Sistemul Național de Management al Situațiilor de Urgență) și implementat prin operaționalizarea structurii și mecanismelor manageriale specifice : sistemul național pentru managementul situațiilor de urgență.

- Structura creată implică responsabilități din partea cetățenilor, comunităților locale, operatorilor economici și autorităților administrației publice și este gestionată de toate componentele Sistemului Național de Management al Situațiilor de Urgență, potrivit funcțiilor de sprijin stabilite în competență, fiind coordonată, la nivel național, de către Ministerul Administrației și Internelor prin Inspectoratul General pentru Situații de Urgență.

PRINCIPII

- prioritatea prevenirii (este îndeobște recunoscut, în plan internațional, că prevenirea este de cel puțin opt ori mai puțin costisitoare decât reacția la evenimentele produse);
- prioritatea protecției și salvării vieții oamenilor;
- cooperarea la nivel național, regional și internațional cu organisme și organizații similare;
- continuitatea și gradualitatea activităților de gestionare a situațiilor de urgență, de la nivelul autorităților administrației publice locale până la nivelul administrației publice centrale, în funcție de amploarea și de intensitatea acestora.

Avantaje:

- - permite o abordare inter-instituțională și multi-disciplinară a problematicii situațiilor de urgență în toate cele trei etape, pre-dezastru, pe timpul producerii și post dezastru;
- - asigură premisele gestionării eficiente a situațiilor de urgență întrucât, prin deconcentrarea/descentralizarea instituțională, luarea deciziilor și asigurarea resurselor la nivel local, efortul este orientat spre riscurile zonale specifice;
- - elimină verigile intermediare prin implicarea în coordonarea și conducerea acțiunilor preventive și de intervenție în situații de urgență a prefecților, președinților consiliilor județene, primarilor;
- - asigură participarea comunităților locale, prin componenta preventivă a serviciilor publice voluntare pentru situații de urgență, la stabilirea și aplicarea măsurilor de prevenire specifice în funcție de riscurile locale, precum și la pregătirea acestora pentru eventualele intervenții.

O.U.nr.21/2004 definește, pentru prima dată, termenul de "*situație de urgență*" : eveniment excepțional, cu caracter nonmilitar, care prin amploare și intensitate amenință viața și sănătatea populației, mediul înconjurător, valorile materiale și culturale importante, iar pentru restabilirea stării de normalitate sunt necesare adoptarea de măsuri și acțiuni urgente, alocarea de resurse suplimentare și managementul unitar al forțelor și mijloacelor implicate.

Legea nr.481/2004 privind protecția civilă complică terminologia aplicabilă introducând doi noi termeni :

- **dezastru** - evenimentul datorat declanșării unor tipuri de riscuri, din cauze naturale sau provocate de om, generator de pierderi umane, materiale sau modificări ale mediului și care, prin amploare, intensitate și consecințe, atinge ori depășește nivelurile specifice de gravitate stabilite prin regulamentele privind gestionarea situațiilor de urgență, elaborate și aprobate potrivit legii;
- **situație de protecție civilă** - situația generată de iminența producerii sau de producerea dezastrelor, a conflictelor militare și/sau a altor situații neconvenționale care, prin nivelul de gravitate, pun în pericol sau afectează viața, mediul, bunurile și valorile culturale și de patrimoniu;

Conceptul de *protecție a infrastructurii critice*

Proiectul de *directivă privind identificarea și desemnarea Infrastructurii critice europene și evaluarea necesității de îmbunătățire a protecției ei*

Infrastructura critică - acele elemente (sisteme și servicii) ori părți ale acestora care sunt esențiale pentru menținerea funcțiilor societății (sănătate, securitate, siguranță, bunăstarea economică sau socială a populației).

Conceptul de *protecție a* *infrastructurii critice*

Ca și în cazul conceptului de criză UE, și în proiectul de directivă menționat se face distincție față de infrastructurile critice naționale, care produc efecte la nivel național și se definește infrastructura critică europeană ca fiind compusă din acele infrastructuri critice a căror distrugere sau dereglare afectează semnificativ două sau mai multe State Membre.

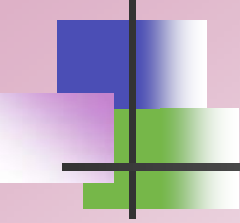
Directiva va stabili o procedură pentru identificarea și desemnarea infrastructurii critice europene, pentru elaborarea unor planuri operaționale de securitate și pentru stabilirea unor puncte naționale de contact. Un astfel de punct național de contact a fost deja stabilit la Inspectoratul General pentru Situații de Urgență.

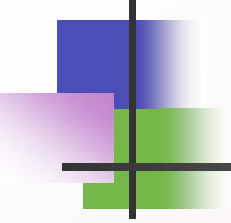

Conceptul de *securitate* *societală*

Dezvoltarea unui sistem de standarde de performanță pentru diferite entități implicate în managementul crizelor, în primul rând în protecția infrastructurii critice

Când sunt identificate riscuri potențiale, o organizație trebuie să înțeleagă că o cooperare cu alte organizații în alocarea resurselor umane și fizice este esențială pentru propria ei continuitate operațională.

-
-
- *Incident* – situație care poate fi , sau poate duce la, o întrerupere operațională, distrugere, pierderi, situații de urgență sau crize
 - *Criză* – condiție instabilă implicând o schimbare iminentă bruscă sau semnificativă
 - *(Situație de) Urgență* – un eveniment urgent brusc, de obicei neașteptat, sau un eveniment care necesită acțiune imediată
 - *Strategie de continuitate operațională* - abordare a unei organizații, aprobată de management, care asigură revenirea la starea de normalitate și continuitatea în caz de dezastre, evenimente ce produc distrugeri sau dereglări majore.

Conceptul de securitate societală (școala europeană de securitate - Barry Buzan, Ole Waever ș.a.)

- Securitatea societală se referă la amenințările la adresa fundamentelor societale, în primul rând a celor de natură comunitară, morală.
- Securitatea societală înseamnă deci acea parte, securitate morală, rămasă neacoperită de securitatea statului (obținută pe cale militară, diplomatică și economică, deci o securitate din punct de vedere politic) și de securitatea individuală (securitatea fizică a indivizilor, obținută datorită organelor de ordine publică).

Conceptul de securitate socială

- se referă la securitatea financiară, locativă, a locului de muncă, familială specifică indivizilor

Creșterea frecvenței manifestării riscurilor care amenință viața și sănătatea populației, mediul înconjurător și valorile patrimoniului național, precum și apariția unor noi riscuri, generate îndeosebi de schimbările climatice și diversificarea activităților economice care utilizează, produc și comercializează substanțe/materiale periculoase au provocat ample mișcări de idei, atât în mediile academice, cât și la nivelul factorilor politici de decizie, la nivel național sau european.

Abordarea diferită conceptuală și terminologică diminuează însă eficiența și eficacitatea proiectării și implementării unor sisteme viabile de management al crizelor. Desigur o coordonare la nivel european este deosebit de complexă, mai ales în faza incipientă în care sunt unele din aceste noi abordări.

Pentru a asigura coerența legislativă, bazat și pe experiența primilor ani de funcționare a sistemului național de management al situațiilor de urgență , Inspectoratul General pentru Situații de Urgență a inițiat elaborarea Legii securității civile. Există premise reale pentru a asigura, măcar la nivel național, o integrare, posibil optimizată funcțional, a recente abordări conceptuale la nivel european.